

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2026

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI TO'PLAMI

3-JILD 5-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

doi[®] digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

O'zbekistonda yoshlar taraqqiyoti indeksi
Ergashev Mashrabxon Farxod o'g'li

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
Psixologiya va sotsiologiya kafedrasida sotsiologiya yo'nalishi 3-bosqich talabasi

mashrabxon6002@gmail.com

Annotatsiya. O'zbekiston — yoshlar mamlakati. Aholining qariyb 60 foizini 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar tashkil etishi davlat zimmasiga ham ulkan imkoniyat, ham katta mas'uliyat yuklaydi. Ushbu demografik dividenddan samarali foydalanish uchun yoshlarning holatini nafaqat umumiy raqamlarda, balki aniq ko'rsatkichlar — Yoshlar taraqqiyoti indeksi (YTI) orqali baholash davr talabiga aylandi.

Kalit so'zlar. yoshlar taraqqiyoti indeksi, raqamli savodxonlik, soft skills, dividend.

Kirish. Yoshlar taraqqiyoti indeksi — bu yoshlarning hayot sifati, huquqlari va imkoniyatlarini o'lchaydigan majmuaviy ko'rsatkichdir. Xalqaro amaliyotda (masalan, Hamdo'stlik mamlakatlari yoki BMT doirasida) ushbu indeks bir necha asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi.

Ta'lim va savodxonlik: Yoshlarning oliy va professional ta'lim bilan qamrab olinganlik darajasi.

Salomatlik va farovonlik: Ruhiy va jismoniy sog'lomlik, sport bilan shug'ullanish, zararli odatlardan yiroqlik.

Bandlik va imkoniyatlar: Ishsizlik darajasi, tadbirkorlikka jalb qilinganlik, daromad darajasi.

Siyosiy va ijtimoiy ishtirok: Yoshlarning qarorlar qabul qilish jarayonidagi o'rni, volontyorlik va jamoat ishlaridagi faolligi.

Raqamli savodxonlik: Axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalari.[1]

Metod va materiallar.

O'zbekistonda indeksni joriy etish zarurati- O'zbekiston 2021-yilda e'lon qilingan Global yoshlar taraqqiyoti indeksida sezilarli o'sish ko'rsatgan bo'lsa-da, mamlakat ichidagi hududiy farqlarni o'rganish uchun milliy indeksga ehtiyoj tug'ildi. O'zbekistonda so'nggi yillarda oliy ta'limga qamrov darajasi 9 foizdan 40 foizga ko'tarildi. Bu ko'rsatkich indeksning eng kuchli drayverlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, Prezident maktablari va ixtisoslashtirilgan maktablar tizimi yoshlarning intellektual salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda. Yoshlar ishsizligi — global muammo. O'zbekistonda yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash uchun imtiyozli kreditlar ajratish, "Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonaları"ni tashkil etish orqali indeksning iqtisodiy bloki mustahkamlanmoqda. Shunga qaramay, NEET yoshlar (na o'qiydigan, na ishlaydigan yoshlar) qatlami hali ham mavjudligi asosiy muammo bo'lib qolmoqda. Parlamentda "Yoshlar

parlamenti"ning tashkil etilishi, yosh rahbar kadrlar zaxirasining shakllantirilishi indeksning "Siyosiy ishtirok" qismini boyitadi. Bugun yoshlar hokim o'rinbosarlari, agentlik rahbarlari darajasida faoliyat yuritmoqda.

Muammolar va istiqboldagi vazifalar:

Indeksni yanada yaxshilash uchun quyidagi yo'nalishlarda islohotlarni davom ettirish lozim:

Sifatli ta'lim: Faqat diplom emas, balki bozor talab qiladigan ko'nikmalarni (Soft skills) rivojlantirish.

Raqamli iqtisodiyot: "Bir million dasturchi" kabi loyihalarni hududiy qamrovini kengaytirish.

Gender tengligi: Qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish, ularni STEM yo'nalishlariga jalb qilish. Hududiy kesimdagi farqlar

O'zbekiston yoshlar taraqqiyoti indeksining o'ziga xosligi shundaki, u hududlararo raqobatni yuzaga keltiradi. Masalan:

Toshkent shahri — raqamli savodxonlik va ta'lim bo'yicha yetakchi.

Navoiy va Farg'ona — yoshlar bandligi va sanoatga jalb qilinganlik bo'yicha yuqori ko'rsatkichlarga ega.

Chekka tumanlarda esa infratuzilma va madaniy hordiq masalalari indeksga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston yoshlar taraqqiyoti indeksi — bu mamlakatning ertangi kuni qanday bo'lishini bugun ko'rsatib beruvchi barometrdir. Agar indeks ko'rsatkichlari barqaror o'sishda davom etsa, O'zbekiston nafaqat mintaqada, balki jahon miqyosida intellektual va iqtisodiy xabga aylanishi shubhasiz. O'zbekiston yoshlar taraqqiyoti indeksi — bu shunchaki qog'ozdagi raqamlar emas, balki mamlakatning "Inson kapitali"ga tikayotgan eng katta va eng istiqbolli sarmoyasining o'lchovidir. Ushbu indeksni tahlil qilish orqali biz quyidagi uchta fundamental xulosaga kelamiz:

1. Demografik dividendni real boylikka aylantirish

O'zbekiston aholisining yarmidan ko'pini yoshlar tashkil etishi — bu ulkan energiya resursidir. Agar ushbu resurs to'g'ri yo'naltirilmasa (ta'limsizlik yoki ishsizlik sabab), u ijtimoiy yukka aylanishi mumkin. Yoshlar indeksi aynan qayerda "uzilish" borligini ko'rsatib beradi va bu energiyani innovatsiyalar va iqtisodiy o'sishga yo'naltirish uchun xizmat qiladi.

2. Sifatli ta'limdan — sifatli hayotga

Indeks ko'rsatkichlari shuni ko'rsatadiki, bugungi kunda faqatgina diplomli bo'lish yetarli emas. Zamonaviy yozilmagan qonunlar yoshlardan "raqamli intellekt" va "moslashuvchan ko'nikmalar" (soft skills)ni talab qilmoqda. O'zbekistonning ushbu yo'nalishdagi islohotlari (Prezident maktablari, IT-parklar) indeksning yuqori pog'onalariga ko'tarilish uchun asosiy drayver bo'lib xizmat qilmoqda.

3. "Hech bir yosh e'tibordan chetda qolmaydi" tamoyili

"Yoshlar daftari" va hududiy indekslash tizimi davlatga har bir yoshning muammosini individual ko'rish imkonini berdi. Bu esa markaz va chekka hududlar o'rtasidagi ijtimoiy tafovutni kamaytirishning eng samarali yo'lidir. Yoshlarning qaror qabul qilish jarayonlarida ishtiroki ortishi esa ularda mamlakat taqdiriga daxldorlik hissini uyg'otadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1.O'zbekiston Respublikasining Qonuni. "Davlat yoshlar siyosati to'g'risida"gi O'RQ-406-sonli Qonuni. – Toshkent, 2016-yil 14-sentyabr.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. – Toshkent, 2023-yil 11-sentyabr.

3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston Respublikasida davlat yoshlar siyosatini tubdan isloh qilish va yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6017-sonli Farmoni. – Toshkent, 2020-yil 30-iyun.

4.Commonwealth Secretariat. "2021 Global Youth Development Index and Report". – London, 2021.

5.UNDP (BMT Taraqqiyot Dasturi). "Human Development Report 2023/2024: Breaking the Gridlock". – New York, 2024.

6.UNICEF. "O'zbekiston yoshlari: muammolar va istiqbollar" tahliliy hisoboti. – Toshkent, 2022.

7.World Bank. "Uzbekistan: Youth Employment and Skills Development Report". – Washington D.C., 2023.